

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ

РЕКОМЕНДАЦІЇ АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ ХАРКІВСЬКОГО ОБЛАСНОГО ТЕРИТОРІАЛЬНОГО ВІДДІЛЕННЯ

№ 85-рк/к від 24 березня 2016 року

КП «Ритуал» ХМР

61012, м. Харків, вул. Червоножовтнева, 3

Про припинення дій, які містять
ознаки порушення законодавства
про захист економічної конкуренції

В ході розгляду справи № 3/03-67-15, розпочатої за ознаками вчинення КОМУНАЛЬНИМ ПІДПРИЄМСТВОМ ХАРКІВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ «РИТУАЛ» (надалі – КП «РИТУАЛ» ХМР) порушення законодавства про захист економічної конкуренції, встановлено наступне.

Справа розпочата за результатами розгляду заяви ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ-ПІДПРИЄМЦЯ ЛИТВИНОВА ЮРІЯ ВОЛОДИМИРОВИЧА, який скаржиться, зокрема, на відмову КП «РИТУАЛ» ХМР в оформленні замовлення на кремацію і кладовища, якщо предмети ритуальної належності (зокрема, труни) придбанні у інших суб'єктів господарювання.

КП ХМР «Ритуал» є юридичною особою, ідентифікаційний код - 03354394, місцезнаходження: 61012, м. Харків, вул. Червоножовтнева, 3.

Основним видом діяльності КП ХМР «Ритуал» є організування поховань і надання суміжних послуг (код за КВЕД 96.03)

КП ХМР «Ритуал» створене Харківською міською радою з метою здійснення організації поховання померлих і надання ритуальних послуг, передбачених необхідним мінімальним переліком окремих видів ритуальних послуг, виготовлення і реалізації предметів ритуальної належності та надання інших послуг, необхідних для організації поховання померлих.

Законом України «Про поховання та похорону справу» (далі – Закон) визначено загальні правові засади здійснення в Україні діяльності з поховання померлих.

Відповідно до статті 10 Закону надання ритуальних послуг відповідно до необхідного мінімального переліку окремих видів ритуальних послуг здійснюється ритуальними службами або за договором про надання ритуальних послуг суб'єктами господарювання інших форм власності.

Згідно з пунктом 8 Типового положення про ритуальну службу в Україні, затвердженого наказом Державного комітету України з питань житлово-комунального господарства від 19.11.2003 № 193, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 08.09.2004 за № 1110/9709 (надалі – Типове положення), ритуальна служба забезпечує укладання договорів про надання ритуальних послуг із суб'єктами господарювання, які виявили бажання працювати на ринку ритуальних послуг.

Таким чином, чинним законодавством ритуальним службам надано виключне право укладати договори про надання ритуальних послуг з суб'єктами господарювання, які виявили бажання здійснювати діяльність на ринку ритуальних послуг.

Враховуючи вищевикладене, у розумінні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» КП ХМР «Ритуал» в межах наданих чинним законодавством та статутом повноважень по утриманню кладовищ та укладанню договорів про надання ритуальних послуг з суб'єктами господарювання є органом адміністративно-господарського управління та контролю, а в частині надання ритуальних послуг – суб'єктом господарювання.

До Необхідного мінімального переліку окремих видів ритуальних послуг, затвердженого Наказом Держжитлокомунгоспу України від 14.11.2003 № 193 зареєстрованим в Міністерстві юстиції України від 08.09.2004 за № 1111/9710 (надалі - Необхідний мінімальний перелік окремих видів ритуальних послуг), належать:

1. Оформлення договору-замовлення на організацію та проведення поховання.
2. Оформлення свідоцтва про поховання.
3. Копання могили (викопування могили ручним або механізованим способом, опускання труни з тілом померлого в могилу, закопування могили, формування намогильного насипу та одноразове прибирання території біля могили).
4. Монтаж та демонтаж намогильної споруди при організації під поховання в існуючу могилу.
5. Кремація тіл померлих.
6. Поховання та підпоховання урни з прахом померлих у колумбарну нішу, в існуючу могилу, у землю.
7. Зберігання урн з прахом померлих у крематорії.
8. Організація відправлення труни з тілом чи урни з прахом померлого за межі України.
9. Запаювання оцинкованої труни.
10. Замощення урни з прахом померлого в колумбарну нішу.

Таким чином, ритуальні послуги згідно з Необхідним мінімальним переліком окремих видів ритуальних послуг надаються або безпосередньо ритуальною службою відповідної територіальної громади, або суб'єктами господарювання, що уклали договір про надання ритуальних послуг з ритуальною службою або сільським головою.

Згідно зі статтею 1 Закону України "Про захист економічної конкуренції" товар – це будь-який предмет господарського обороту, в тому числі продукція, роботи, послуги, документи, що підтверджують зобов'язання та права.

Отже, товаром є послуги, передбачені Необхідним мінімальним переліком окремих видів ритуальних послуг.

КП "РИТУАЛ" є балансоутримувачем 16 кладовищ, що розташовані в місті Харкові та Харківському районі Харківської області, а також Харківського крематорію. КП "Ритуал" є єдиним користувачем відповідних земельних ділянок.

Відповідно до статті 12 Закону України «Про поховання та похоронну справу» особа, яка зобов'язалася поховати померлого, на підставі свідоцтва про смерть звертається до ритуальної служби з приводу укладення відповідного договору-замовлення на організацію та проведення поховання. Ця особа має право вибирати виконавців послуг серед суб'єктів господарської діяльності, які уклали договори з ритуальною службою про надання цих послуг.

КП ХМР «РИТУАЛ» є суб'єктом господарювання, який надає послуги, передбачені Необхідним мінімальним переліком окремих видів ритуальних послуг в межах м. Харкова.

Враховуючи наведене, відповідно до статті 12 Закону України "Про захист економічної конкуренції" КП ХМР "РИТУАЛ" має ознаки монопольного (домінуючого) становища на ринку ритуальних послуг.

Громадянин [REDACTED] 01.07.2014 придбав труну у ФОП Литвинова Ю.В. та письмово (лист від 18.08.2014) звернувся до КП «РИТУАЛ» ХМР з проханням надати дозвіл на кремацію його сестри - [REDACTED]

Листом від 20.09.2014 № 302 КП «РИТУАЛ» ХМР повідомило, що провести кремацію [REDACTED] можливо при «пред'явленні документів, які підтверджують відповідність ритуальної атрибутики (труни) державним стандартам та документів (чеків), які підтверджують придбання ритуальної атрибутики у суб'єктів підприємницької діяльності, що здійснює діяльність у порядку, передбаченому чинним законодавством» (мова оригіналу).

Відповідно до пункту 2.4.1 РСТ УССР 1634-89 «Труни. Загальні технічні умови» кожна готова труна та контейнер повинні бути оснащенні паперовим ярликом, який кріпитися до дна із зовнішньої сторони й містить такі дані: найменування, адреса, підпорядкованість підприємства-виробника, найменування виробу, роздрібну ціну, позначення цього стандарту, штамп ВТК, транспортне маркування за ДСТУ 14192.

Вимог щодо надання документів (чеків) нормами діючого законодавства не передбачено.

Враховуючи зазначене, КП «РИТУАЛ» ХМР безпідставно зобов'язало споживача пред'явити документи (чеки), які підтверджують придбання атрибутики у суб'єктів господарювання, що здійснюють діяльність у порядку, передбаченому чинним законодавством.

Такі дії КП ХМР «РИТУАЛ» були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку послуг, передбачених Необхідним мінімальним переліком окремих видів ритуальних послуг, адже в такому випадку споживачі цих послуг мали б можливість обрати між кількома їх надавачами, і, у разі ущемлення їх інтересів обрали б іншого суб'єкта господарювання.

Встановлення КП «РИТУАЛ» ХМР додаткових умов для здійснення кремації у вигляді вимоги пред'явити документ (чек) на придбання атрибутики може призвести до ущемлення інтересів споживача (громадянина [REDACTED]).

Крім того, встановлення таких умов у випадках придбання труни не у КП «РИТУАЛ» ХМР може призвести до обмеження конкуренції на ринку трун.

Таким чином, дії КП ХМР "РИТУАЛ", які полягають у зобов'язанні споживача пред'явити документи (чеки) на придбання атрибутики, містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, які неможливо було б встановити за умов існування значної конкуренції на ринку послуг, передбачених Необхідним мінімальним переліком окремих видів ритуальних послуг.

Враховуючи зазначене, дії КП «Ритуал» ХМР, які полягають у зобов'язанні споживача пред'явити документи (чеки) на придбання атрибутики, містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 1 частини другої статті 13, пунктом 2 статті 50 Закону України "Про захист економічної конкуренції", у вигляді встановлення таких умов придбання товару, які неможливо було б встановити за умов існування значної конкуренції на ринку послуг, передбачених Необхідним мінімальним переліком окремих видів ритуальних послуг.

Враховуючи викладене, керуючись пунктом 10 частини п'ятої статті 14 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», частиною першою статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції», підпунктом 13 частини першої пункту 3 Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 23.02.2001 № 32-р, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 30.03.2001 за № 291/5482 (зі змінами), адміністративна колегія Харківського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України надає КОМУНАЛЬНОМУ ПІДПРИЄМСТВУ «РИТУАЛ» ХАРКІВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ такі

РЕКОМЕНДАЦІЇ:

Вжити заходи для усунення наслідків дій, які полягають у зобов'язанні споживача пред'явити документи (чеки) на придбання атрибутики та містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 1 частини другої статті 13, пунктом 2 статті 50 Закону України "Про захист економічної конкуренції", у вигляді встановлення таких умов придбання товару, які неможливо було б встановити за умов існування значної конкуренції на ринку послуг, передбачених Необхідним мінімальним переліком окремих видів ритуальних послуг.

Вжити заходи для усунення наслідків порушення законодавства про захист економічної конкуренції шляхом прийняття розпорядчого документу, яким припинити висування до споживачів додаткових умов, а саме: пред'явлення документів (чеків) на придбання атрибутики, не передбачених Законом України «Про поховання та похоронну справу» та Необхідним мінімальним переліком окремих видів ритуальних послуг.

Звертаємо Вашу увагу, що згідно з частиною другою статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції» рекомендації органів Антимонопольного комітету України підлягають обов'язковому розгляду органами чи особами, яким вони надані.

Крім того, відповідно до частини третьої статті 46 вищезазначеного Закону, за умов виконання положень рекомендацій у разі, якщо порушення не призвело до суттєвого обмеження чи спотворення конкуренції, не завдало значних збитків окремим особам чи суспільству та вжито відповідних заходів для усунення наслідків порушення, провадження у справі про порушення законодавства про захист економічної конкуренції закривається.

Головуюча колегії

Н.В. Фастова